فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی، سال دوم، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۰، پیاپی ۷
شاپای الکترونیکی: ۲۳۲۵-۲۷۱۷
Doi:10.52547/gsma.2.3.107
مقاله پژوهشی
http://gsma.lu.ac.ir
صفحات ۱۲۱-۱۰۷

بررسی نقش استراتژی‌های توسعه پایدار شهری در مناطق کوهستانی (مورد مطالعه: شهرکرد)

پژمان محمدی ده‌چشمه[*1]، استادیار گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۵/۹ **پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۶/۳۱**

چکیده

اهمیت چشم‌انداز توسعه شهری مناطق کوهستانی در شهرکرد در تعیین سرنوشت اقتصادی، اجتماعی و کالبدی شهر به گونه ای است که می توان آن را قلب فرایند برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری مناطق کوهستانی محسوب نمود. هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش استراتژی‌های توسعه شهری در توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی در شهر شهرکرد می‌باشد. تحقیق حاضر از لحاظ هدف (نوع استفاده) یک تحقیق کاربردی است. روش مورد استفاده در این تحقیق یک روش توصیفی- تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش در این تحقیق شامل ساکنان شهر شهرکرد می‌باشد و محدوده آماری کل منطقه دربردارنده شهر شهرکرد می‌باشد. تعداد جامعه آماری برابر با ۱۶۰۰۰۰ در نظر گرفته شده‌اند. تعداد نمونه برابر ۳۸۳ نفر بر اساس فرمول کوکران و به شیوه تصادفی تعیین شدند. ابزار گردآوری اطلاعات، شامل پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد که در ۲ بخش اصلی (استراتژی‌های توسعه شهری و توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی) می‌باشد. داده‌های گردآوری شده بر اساس تحلیل معادلات ساختاری در نرم‌افزار ایموس مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفتند. نتایج بیانگر آن است که ضریب تأثیر فقرزدایی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۴۹، ضریب تأثیر اقتصادی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۱۵، ضریب تأثیر گردشگری بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۳۶، ضریب تأثیر منابع انسانی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۲۰، ضریب تأثیر زیرساخت بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۵۶، ضریب تأثیر حکمروایی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۲۵، ضریب تأثیر حمل‌ونقل بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۱۶ بوده است.

واژگان کلیدی: استراتژی‌های توسعه، توسعه پایدار شهری، شهرکرد.

[*1] نویسنده مسئول Email: mohamadi.pezhman@yahoo.com

نحوه استنادهی به مقاله:
محمدی ده‌چشمه، پژمان (۱۴۰۰). بررسی نقش استراتژی‌های توسعه پایدار شهری در مناطق کوهستانی (مورد مطالعه: شهرکرد). سال دوم، شماره ۳ (۷). صص ۱۲۱-۱۰۷. Doi:10.52547/gsma.2.3.107

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

۱. مقدمه

شهر به عنوان پدیده‌ای پیچیده و پویاست که در گذر زمان همواره دچار تحولاتی کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی و فرهنگی می‌شود (دریابیگی و ویسی، ۱۳۹۵). در نتیجه رشد سرسام‌آور شهرها مدیریت شهری به علت فقدان منابع و زمان لازم برای پاسخگویی به نیازهای فزاینده شهروندان، دچار معضلی گردیده که رهایی از آن را تنها در چارچوب راه‌حل‌های نوین می‌توان جستجو کرد (کریمیان بستانی و راشکی قلعه نو، ۱۳۹۸: ۴). نیم‌قرن تجربه‌ی تهیه‌ی طرح‌های توسعهٔ شهری نشان می‌دهد، به‌رغم جنبه‌های مفید و سازنده، این طرح‌ها همچنان نتوانسته‌اند پاسخی بی‌بدیل در خصوص مسائل و مشکلات روزافزون شهری ارائه نمایند (کولیوند و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۵۳). شهرها به مثابه بزرگترین سکونتگاه‌های انسانی، افزون بر مرکزیت تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات، مهم‌ترین بازیگران و نیروهای شکل‌دهنده جریان‌های جمعیتی، روندهای اقتصادی - اجتماعی در تمدن‌های بشری نیز محسوب می‌شوند و به تعبیر گوردن چایلد، سرنوشت و آینده تمدن‌های انسانی نه در میان ستارگان که در شهرها رقم خواهند خورد. در دهه های اخیر مکاتب و پارادایم‌های متعددی در حوزه ادبیات شهری شکل گرفته‌اند که برخی از آنها تأثیرات عمیقی بر فضاهای شهری نهاده‌اند. طرح راهبرد توسعه شهری راهکارهایی برای ایجاد شرایط پایداری شهری در ابعاد حکمروایی خوب را شناسایی می‌کند (رش شیلان آباد و قره قشلاقی، ۱۳۹۸: ۱).

شهرهای کنونی به عنوان محصولات انقلاب صنعتی از ابعاد مختلف نیاز به انتظام اقتصادی - اجتماعی و آرایش فضایی دارند که این مقوله نیز در گرو اشراف بر دانش نو بنیان برنامه ریزی شهری است. از این رو بررسی و تحلیل جامع رویکردهای مختلف برنامه‌ریزی شهری در راستای ساماندهی و انتظام فضاهای شهری و مدیریت فرایند توسعه شهری از اهمیت انکارناپذیری برخوردار است. این در حالی است که اغلب شهرهای کشورهای در حال توسعه نظیر ایران، هم از نظر تهیه و تدوین و هم از بعد اجرا، شرایط دشواری را تجربه می‌کنند، چرا که رویکرد عمده در مدیریت و برنامه‌ریزی شهری ایران متأثر از مکتب برنامه ریزی کلاسیک با محوریت طرح جامع است که غالباً در آن ابعاد توسعه فیزیکی، آرایش و انتظام کالبدی شهرها بر ابعاد اجتماعی ـ شهروندی تقدم دارد. با اینکه طرح‌های جامع در ایران با هدف زمینه‌سازی رشد کالبدی موزون شهرها تدوین می‌شوند. گسترش شهرنشینی، مسایل و مشکلات خاص موجود در زندگی شهری، ضرورت توجه همه جانبه به راهبردها و راه‌حل‌های سودمند را برای رسیدن به توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی را روشن ساخته است (حسینی و رحیمی، ۱۳۹۷) در واقع توسعه‌ی شهرها بیشتر در نواحی پیرامونی و بدون توجه به توان واقعی و محدودیت‌های این اراضی انجام می‌شود (کوشکی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۱۱).

بی‌شک مؤلفه های جمعیتی شهرها از مهم‌ترین ابعاد فرایند برنامه‌ریزی شهری محسوب می‌شوند، اما بررسی و مرور داده های کلی آن در سطح جهانی، حاکی از شرایط نامطلوب جمعیت شهرهاست. نتایج بسیاری از مطالعات نیز حکایت از این واقعیت دارند که کشورهای در حال توسعه چشم‌انداز چندان مطلوبی در حوزه اقتصاد و جمعیت شهری ندارند. این یک واقعیت است که شهرهای کشورهای در حال توسعه با سرعت بسیاری در حال رشدند و شهرهای بزرگ این کشورها چنان به صورت مظهر پیشرفت مادی و فرهنگی درآمده‌اند که شهروندان آنها در هر کجا که باشند، دیگر حاضر نیستند از امکانات دسترسی به شهرها دور باشند. برنامه‌ریزی شهری در ایران همواره از رویکرد برنامه‌ریزی

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

سنتی تاثیر پذیرفته است و بر این اساس اغلب تبعات مثبت برنامه‌های شهری نصیب گروه‌های با درآمد بالاتر می‌شود (حیدری چیانه و رضاطبع ازگمی، ۱۳۸۹: ۵۹).

تغییر و تحول در محیط شهری امری اجتناب ناپذیر است، عوامل و نیروهای متعددی شامل نیروهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، فناوری و زیست محیطی در فرآیند و شدت این تحولات اثرگذار هستند این عوامل (طبیعی یا مصنوعی، فردی یا اجتماعی، برنامه‌ریزی شده یا برنامه‌ریزی نشده) شکل، اندازه، ساختار و سازمان فضایی شهرها را تحت تاثیر قرار می‌دهند. به منظور کاستن از سطح فقر شهری سازمان ائتلاف شهرها تدوین "راهبرد توسعه شهر" را به عنوان ابزاری موثر ترویج می‌نماید. فرآیند راهبرد توسعه شهر به لحاظ دستاوردهای مهمی که می‌تواند از نظر اصلاح نظام مدیریت شهری، پاسخگو نمودن نهادها و شفاف‌سازی فرآیندها به بار آورد مورد استقبال جهانی واقع گردیده است. فرآیند تهیه راهبرد توسعه شهر برای کشورهای در حال توسعه از جمله ایران که آشنایی کمتری با نظام‌های تصمیم سازی، تصمیم‌گیری و اجرایی راهبردی دارند امر نسبتاً جدیدی است. تمرکز فرآیند مذکور بر "اجرا "و اتکاء راهبرد بر یک چشم‌اندازسازی مشارکتی از ویژگی های عمده‌ای است که معمولا در نظامات سنتی برنامه‌ریزی جوامعی مانند ایران سابقه چندانی ندارد. مدیران و برنامه-ریزان شهری همواره سعی کرده‌اند تا با جلب مشارکت‌های مردمی به اهداف خود در زمینه اجرای طرح ها و برنامه ها به بهترین نحو ممکن نایل آیند (وطن‌پرست و شیرافکن، ۱۳۹۷). بر این مبنا به منظور مدیریت بهتر و برآورد هزینه‌ها و امکانات، مدیران می‌بایست تصمیم‌گیری‌های خود را در این رابطه مبتنی بر ظرفیت برد قرار داده، تا در نهایت مبنای علمی و واقعی برای تصمیم‌گیری در رابطه با زیرساخت‌های توسعه پایدار شهری به دست آید (مخفی و شایسته، ۱۳۹۸: ۶۳). که البته این امر در شهرهای که در مناطق صعب العبور و دور ار دسترس به ویژه در مناطق کوهستانی قرار دارند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

از این رو، استفاده و بومی‌سازی ابزارهای مدرن برنامه‌ریزی و مدیریت شهری در مناطق کوهستانی می‌تواند گام مثبتی در جهت اصلاح امور شهرهای ایران باشد. شهرها جامع‌ترین محصول تمدن بشر هستند و به نوبه خود در فرآیند توسعه، سهم مهمی را در ارتقای تمدن ایفا می‌کنند. گسترش شهرنشینی و به دنبال آن مشکلات خاص زندگی شهری به ویژه در مناطق کوهستانی پیش از پیش توجه به راهبردها و چاره های سودمند را برای بهینه‌سازی زندگی شهروندان ضروری ساخته است (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱). کارکردهای جدید و مختلفی که در شهرها به وجود می آید، حاصل رشد و توسعه اقتصادی- اجتماعی در شهرهاست و این امر، تغییراتی در کیفیت کاربری زمین در شهرها به ویژه در مناطق کوهستانی آن ایجاد می کند و مناطق مورفولوژیک را سامان می بخشد. حال اگر بخواهیم تعریف کاملی از مورفولوژی شهری ارائه دهیم می توانیم بگوئیم مورفولوژی شهری، مطالعه ی شکل شهر است، مطالعه‌ای نظام‌یافته (سیستماتیک) از تکوین، رشد، فرم، طرح، ساخت، کارکرد و توسعه شهر با توجه به ساخت‌های اجتماعی و اقتصادی. در معماری و شهرسازی گذشته ایران زمین طراحی همساز با اقلیم، از جایگاهی محوری برخوردار بوده است و در هر اقلیمی راهکارهای هوشمندانه ای را مورد استفاده قرار داده است، این راهکار ها در اقلیم سرد و کوهستانی که بخش اعظمی از منطقه زاگرس را شامل می شود، با شرایط توپوگرافی و طبیعی منطقه درآمیخته و به گونه ای بی نظیر بافت شهری را پدید آورده است. با توجه به این امر که توسعه پایدار یکی از جامع ترین مفاهیم در همه زمان ها است که در دهه های اخیر مورد توجه روز

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

افزون جوامع قرار گرفته است و مجموعه ای از عوامل مختلف پیچیدگی زندگی بشری را اعم از اقتصاد، اجتماع، فرهنگ و محیط زیست را مورد توجه قرار می دهد (نبی ئی فیجان، ۱۳۹۲: ۱).

بحث اصلی در طرح استراتژی توسعه شهری این است که مداخلات استراتژیک اجتماعات عمومی مردم، بخش خصوصی و جامعه مدنی در وقت و مکان مناسب، مسیر توسعه شهرها را تغییر دهند. حال چنانچه سیاست‌های ملی در خصوص شهرسازی به ویژه در مناطق کوهستانی که دارای شرایط ویژه است، چارچوبی برای استرتژی محلی تعیین کند، انتظار می‌رود که تغییرات سریع‌تر و عمیق‌تر باشند. در فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک، ماموریت‌های اصلی سازمان توسعه توسط مدیران ترسیم می‌شود و ابزاری لازم برای رسیدن به این ماموریت را فراهم می‌کند. تفاوت‌های مشخصی بین این نوع برنامه‌ریزی‌ها و برنامه‌ریزی‌های سنتی وجود دارد. اهمیت چشم‌انداز توسعه شهری مناطق کوهستانی در شهرکرد در تعیین سرنوشت اقتصادی، اجتماعی و کالبدی شهر به گونه‌ای است که می‌توان آن را قلب فرایند برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری مناطق کوهستانی محسوب نمود. در وضعیت کنونی با توجه به رقابت این شهر با شهرها در عرصه‌ی ملی برای کسب سود و درخشش بیشتر، باید گفت که داشتن یک چشم‌انداز توسعه شهری مناطق کوهستانی به عنوان یک ضرورت مطرح می‌شود. برای ارتقا و پیشرفت شهر کوهستانی شهرکرد و مقابله با بحران های مهم پیش و روی آن در آینده و رسیدن به نقطه ایده‌آل در آینده و دستیابی به جایگاه مطلوب در بین سایر شهرها تعریف یک چشم‌انداز توسعه مناطق کوهستانی بسیار لازم و ضروری است. شهرکرد که از شهرهای قدیمی و تاریخی کشور ایران بوده و جزو شهرهای با ارزش بشمار می‌رود، بدلیل مشکلاتی از قبیل عدم دسترسی مناسب و انحطاط اقتصادی، فرسودگی کالبدی، گسیختگی سازمان ااجتماعی و تحولات اجتماعی، اقتصادی و کالبدی که دارد، توسعه متناسب را در زمینه شهری به خصوص بر اساس شرایط کوهستانی بودن آن تجربه نکرده است. بر همین اساس مهم‌ترین مساله این است که آیا استراتژی‌های توسعه شهری در فرایند برنامه‌ریزی شهری در شهر کوهستانی شهرکرد تاثیرگذار می‌باشد؟

استراتژی توسعه شهری؛ فرایند تهیه چشم‌انداز بلندمدت یک شهر که بر اساس آن برنامه اقدام کوتاه‌مدت تهیه می‌شود. در دهه‌های اخیر مکاتب و پارادایم‌های متعددی در حوزه ادبیات شهری شکل گرفته‌اند که برخی از آنها تاثیرات عمیقی بر فضاهای شهری نهاده‌اند، در این میان رویکرد «استراتژی توسعه شهری» که یکی از مهمترین و بحث انگیزترین آنها محسوب شده و در چند سال اخیر نیز توجه بسیاری از محافل علمی ـ حرفه‌ای ایران را نیز به خود معطوف کرده است (حسین‌زاده دلیر و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۷۳). امروزه رشد و توسعه شهرها از حیث وسعت و افزایش جمعیت باعث مسائل مختلف شهری شده است (غلامی و همکاران، ۱۳۹۸). به طور مشخص می‌توان گفت که چشم‌اندازسازی در راهبرد توسعه‌ی شهری گامی اساسی است و اصولاً بدان معنا و موجودیت می‌بخشد و عبارت است از بیان وضعیت ایده‌آلی است که جامعه امید دارد در آینده به آن نائل شود (غلامی و رهنما، ۱۳۹۸: ۱).

راهبرد توسعه شهری ابزاری است که به شهر در استفاده از فرصت های شهرنشینی کمک می‌دهد. همچنین شهر را قادر می‌سازد تا با توسعه چارچوب های نهادی فرصت‌های بیشتری را خلق کند (قاسمی‌راد و لطفی، ۱۳۹۸: ۲۴). از اهداف «استراتژی توسعه شهر» افزایش رقابت-پذیری، کارایی، ارتقای کیفیت سکونت و بهبود مدیریت شهری است. استراتژی توسعه شهری به دنبال بهبود عملکرد

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

شهر بر پایه و اساس پایداری است، و آن را بر مبنای عواملی چون رشد اقتصادی پایدار، بهبود فرصت‌های زندگی، کاهش فقر، ارتقای شرایط محیطی و بهداشت عمومی، بهبود سکونتگاه‌های غیررسمی و اقشار کم‌درآمد، مورد بررسی و سنجش قرار می‌دهد (سعیدنیا، ۱۳۸۲: ۹). با تغییر دیدگاه‌های برنامه‌ریزی شهری، روش‌های رایج مربوط به تهیه طرح‌های توسعه شهری نیز مورد بازنگری جدی قرار می‌گیرند. استراتژی‌های توسعه شهر از دیدگاه‌های جدید و تاثیرگذار در بهبود روند برنامه‌ریزی شهر است (رضایی و کریمی، ۱۳۹۵: ۴۳).

توسعه پایدار شهری که در معنای عام خود رشد وگسترشی همه جانبه و بدون تعارض وتناقض معنا می‌شود، با دو هدف عمده الف) ارتقای کیفیت زندگی با لحاظ ظرفیت محیط‌زیست و ب)پاسخگویی به نیازهای نسل حاضر بدون محدودیت برای آیندگان، تعریف می‌شود. اگر چه توسعه پایدار در ابتدا با بحث‌های محیط‌زیست آغاز شد اما از این حیطه پای فراتر گذاشت و در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به صورت جدی بیان گردید. در واقع مفهوم توسعه پایدار محدوده مشترک حوزه‌های ذکر شده است. توسعه پایدار در سطوح مختلفی قابل بحث است و در مقیاس‌های متفاوتی از بافت‌ها و محلات گرفته تا توسعه پایدار کلان‌شهرها و توسعه پایدار جهانی بیان می‌شود. توجه به این نکته که اصول پایداری، معیارهای خشک و غیر قابل تغییر نیستند، در جهت نیل به آرمان‌های پایداری، از اهمیت بالایی برخوردار است (محمدی سنگ‌لی و قرشی، ۱۳۹۵: ۸۷).

خلیل و همکاران[1] (۲۰۲۱)، در پژوهشی بیان داشت که برنامه‌ریزی استراتژیک شهری بیش از دو دهه بر برنامه-ریزی شهری غالب بوده و هدف از آن، بهبود عملکرد و اطمینان از توسعه آینده شهر است تا محیطی با برنامه و پاسخگو به نیازهای شهروندان باشد. دگراف و دولف[2] (۲۰۲۰)، در پژوهشی به بررسی نقش برنامه‌ریزی استراتژیک در شهرها اقدام نموده‌اند و بیان داشته‌اند که به دنبال مشکلات روزافزون شهرها در چند دهه گذشته، برنامه‌ریزی شهری تحت تاثیر تغییرات جهانی قرار گرفت است و علاقه به برنامه‌ریزی شهری استراتژیک هم در مبانی نظری و هم در عمل دوباره احیا شد. رابینسون و پارنل[3] (۲۰۱۶)، در پژوهشی به بررسی نقش استراتژی‌های توسعه شهری در توسعه همه جانبه شهرها پرداخته است و بیان می دارد که این استراتژی‌ها با رهیافت خلاق و مشارکتی، اولویت‌های اساسی و راهبردهای توسعه آینده را مشخص می‌سازند. موخجا[4] (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای به بررسی نقش برنامه‌ریزی استراتژیک در سطح شهرها بر ائتلاف شهرها پرداخته است و نتیجه می گیرد که با توجه به اهمیت برنامه‌ریزی استراتژیک در سطح شهرها، بانک جهانی با همکاری مرکز سکونتگاه‌های سازمان ملل متحد، سازمان «ائتلاف شهرها» با هدف بهبود شرایط زندگی در کشورهای در حال توسعه در سال ۱۹۹۹م به وجود آوردند. آندرینگا و لابیلا[5] (۲۰۰۷)، در پژوهشی به بررسی نقش استراتژی‌های توسعه شهری به خصوص نقش حکمروایی آن در توسعه شهری پرداخته‌اند و بیان می دارند که برای دستیابی به توسعه پایدار از طریق فرایند استراتژی توسعه شهری ضمن استفاده گسترده از مشارکت بخش‌های عمومی، خصوصی و دولتی شرط اول استقرار حکمروایی خوب شهری است، در حقیقت حکمروایی خوب شهری هسته اصلی استراتژی توسعه شهری را تشکیل می‌دهد و از طریق حکمروایی خوب ماموریت و اثربخشی اقدامات مسئولان شهری دوچندان می-

[1]Khalil et al

[2]De Graaf and Dewulf
[3]Robinson and parnell
[4]Mukhija
[5]Andringa and Laughlin

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

شـود. فانمنـه[1] (۲۰۰۵)، در مقالـه‌ای بـه بررسـی نقـش استراتژی‌های توسعه شهری در توسعه شهرها پرداخته است و بیان می‌کند که استراتژی توسعه شـهری بـا بهره‌گیـری از مدل‌های برنامـه‌ریـزی اسـتراتژیک دامنـه وسـیعی از مسـایل مـدیریتی، اجتمـاعی، اقتصـادی، زیسـت‌محیطـی و کالبـدی شهرها را در بر می‌گیرد. در این طرح‌ها با محوریت مدیریت شهری و مشارکت ذی‌نفعـان شـهری ابتـدا چشـم‌انـداز شـهر مشخص شده و سپس استراتژی مورد نظر جهت دسـتیابی بـه چشم‌انداز و توسعه پایدار شهر تدوین مـی‌گـردد. در نهایـت این استراتژی‌هـا بـه برنامـه‌هـای اجرایـی تبـدیل مـی‌گردنـد. پروس[2] (۲۰۰۳)، به بررسی اهمیت برنامـه‌ریـزی راهبـردی و استراتژی شهری پرداخته است و به این نتیجه دست یافته که در تـدوین اسـتراتژی توسـعه شـهری عمـدتاً از روش‌هـای برنامـه‌ریـزی اسـتراتژیک اسـتفاده مـی‌گـردد. برنامـه‌ریـزی استراتژیک با در نظر گرفتن توسعه بلندمـدت، رهنمودهـای توسعه فضایی در یک ناحیه ارائه می‌دهد.

فولادی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشـی بـه تـدوین و طراحی الگـوی برنامـه ریـزی شـهری اسـتراتژیک بازاریـابی صنعت توریسم ایران پرداخته‌اند که در نتایج به دست آمـده متغیرهای اثرات توسعه جهانگردی، نگرش محیطی، پشتیبانی از رقـابتی اسـتراتژی بیشـترین تـاثیر را بـر متغیـر توسـعه و برنامه‌ریزی شهری در جاذبه‌های گردشگری دارد. مطهری و همکاران (۱۳۹۷) در مطالعه ای به تدوین راهبردهای توسـعه گردشگری در مناطق کوهستانی با استفاده از مدل سـوآت و مـاتریس QSPM (منطقـه مـورد مطالعـه: منـاطق کوهسـتانی مشرف به منطقه یک شهرداری تهران) پرداخته اند که نتـایج حاصل از ارزیابی راهبردها حاکی از آن است که اولین قـدم در راستای اهـداف مـدیریت راهبـردی محـدوده مطالعـاتی، راهبرد "تهیه طرح جامع گردشگری منطقه و تجهیز خدمات گردشـگری بـا مشـارکت سـازمان‌هـای مـرتبط" مـی باشـد. "حفظ ویژگی‌ها و وجوه متمایز رود دره‌هـای دامنـه جنـوبی البـرز بـا هـدف حفـظ تنـوع محصـول گردشـگری" نیـز در اولویت دوم قرار دارد. جاوید و جوان (۱۳۹۷) در مطالعه ای به بررسی وضعیت استراتژیک توسعه شـهری درشـهرمریوان برپایه مدل سوات پرداخته‌انـد کـه نتـایج حاصـل از ارزیـابی توسعه شهری مریوان نشان می دهد که مناسـبترین اسـتراتژی توسـعه شـهر مریـوان (اسـتراتژی تـدافعی و کاهشـی) اسـت. سیاحی و همکاران (۱۳۹۶)، در مقاله‌ای بـه بررسـی رویکـرد اسـتراتژی توسـعه شـهری در احیـای بافـت فرسـوده نمونـه موردی: بخش مرکـزی شـهر اهـواز پرداختـه‌انـد کـه نتـایج پژوهش نشان می‌دهد که میانگین شاخص قابل زندگی بودن ۷۹/۲ و میـانگین شـاخص حکمروایـی خـوب شـهری ۷۷/۲، میـانگین شـاخص بانکـداری ۷۴/۲ و در نهایـت میـانگین شاخص رقابتی بودن نیز ۸۰/۲ است. در نتیجـه شـاخص‌هـای اسـتراتژی توسـعه شـهری در بخـش مرکـزی شـهر اهـواز از جایگاه مناسبی برخوردار نمـی‌باشـد. نیکپـور و صـفایی‌رینـه (۱۳۹۵)، در مقاله‌ای به تدوین استراتژی‌هـای توسـعهٔ پایـدار فضایی در شهرهای کوهستانی (مطالعهٔ مـوردی: شـهر رینـه، بخش لاریجـان شهرسـتان آمـل) پرداختـه اسـت کـه نتـایج پژوهش نشان می‌دهد با توجّه به پتانسیل‌های بالای شهر رینه، برنامـه‌ریـزی در زمینـهٔ حفاظـت از محـیط طبیعـی و سرمایه‌گذاری در بخش‌های گردشگری و کشـاورزی مـی‌تواند به افزایش درآمد سرانهٔ شهر و شهروندان کمک نماید. همچنین با رعایت ضوابط و مقرّرات ساخت و ساز در حریم شهر و بهسازی بافت‌های فرسوده می‌توان از گسـترش سـریع و بـدون برنامـهٔ شـهر جلـوگیری نمـود. رضـا طبـع ازگمـی (۱۳۹۰)، در پایان نامه کارشناسی ارشد خود بـه تحلیلـی بـر نقش و اهمیت رویکرد استراتژی توسعه شـهری، در فراینـد

[1] Phonmpenh
[2] Preuss

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

برنامه‌ریزی شهری با تاکید بر طرح‌های جامع، مطالعه موردی: کلان شهر رشت، اقدام نموده است که پیشنهادات راهبردی و برنامه‌های اجرایی در حوزه‌های مختلف شهری در جهت افزایش کارآمدی طرح و سیاست های شهری از جمله طرح جامع و تامین مسکن، آخرین بخش‌های رساله حاضر را شامل می‌شوند. بر اساس آنچه در زمینه پیشینه پژوهش صورت گرفت می‌توان بیان داشت که اغلب پژوهش ها تنها به بررسی یک متغیر استراتژی‌های توسعه شهری یا پایداری شهرها پرداخته‌اند که پژوهش حاضر به بررسی هر دو متغیر گفته شده پرداخته است و این امر در مناطق کوهستانی بررسی نشده است که پژوهش حاضر به این امر پرداخته و بدین لحاظ دارای نوآوری می باشد.

۲. روش تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ هدف (نوع استفاده) یک تحقیق کاربردی است. روش مورداستفاده در این تحقیق یک روش توصیفی– تحلیلی است. جامعه آماری موردپژوهش در این تحقیق شامل ساکنان بالای ۲۰ سال شهر شهرکرد می‌باشد و محدوده آماری کل منطقه دربردارنده شهر شهرکرد می‌باشد. تعداد جامعه آماری برابر با ۱۶۰۰۰۰ در نظر گرفته شده‌اند. تعداد نمونه برابر ۳۸۳ نفر بر اساس فرمول کوکران و به شیوه تصادفی تعیین شدند. اطلاعات جمعیت شناختی در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه مورد بررسی

سن		تحصیلات		جنس	
طبقه	درصد	طبقه	درصد	درصد	
۲۰-۲۵ سال	۲۷	دیپلم و زیر دیپلم	۲۵	زن	۴۰
۲۵ تا ۳۵	۵۰	فوق دیپلم و لیسانس	۴۰		
۳۵ به بالا	۴۶	فوق لیسانس و بالاتر	۳۵	مرد	۶۰

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

ابزار گردآوری اطلاعات، شامل پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد که در ۲ بخش اصلی (استراتژی‌های توسعه شهری و توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی) هرکدام به ترتیب با تعداد ۲۸ و ۱۲ سؤال مورد سنجش قرار گرفت که پرسشنامه استراتژی‌های توسعه شهری دارای ۷ زیر مجموعه اصلی (فقرزدایی، اقتصادی، گردشگری، منابع انسانی، زیرساخت، حکمروایی و حمل‌ونقل) هر کدام با ۴ سوال می‌باشد. روایی پرسشنامه صوری بوده که به تأیید ۵ تن از کارشناسان رسیده است و همچنین از روایی سازه ای بر اساس تحلیل عاملی تاییدی (شکل۲) استفاده شده و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ به میزان ۰/۷۹ مورد تأیید واقع‌شده است. داده‌های گردآوری‌شده بر اساس تحلیل معادلات ساختاری در نرم‌افزار AMOS مورد تجزیه وتحلیل قرار گرفتند.

۲. ۱. محدوده مورد مطالعه

شهرکرد بین ۵۰ درجه و ۴۹ دقیقه و ۲۲ ثانیه تا ۵۰ درجه و ۵۳ دقیقه و ۴۴ ثانیه طول و ۳۲ درجه و ۱۸ دقیقه و ۲۲ ثانیه تا ۲۳ درجه و ۲۱ دقیقه و ۵۰ ثانیه عرض جغرافیایی و در ۹۷ کیلومتری جنوب غرب اصفهان قرار گرفته‌است. به لحاظ توپوگرافی در بخش شمالی رشته کوه زاگرس قرار گرفته‌است. این شهر با ارتفاع بین ۲۰۵۰ تا ۲۳۱۰ متر از سطح دریا، مرتفع‌ترین شهر ایران است. موقعیت منطقه مورد مطالعه در قالب شکل (۱) فراهم شده است.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

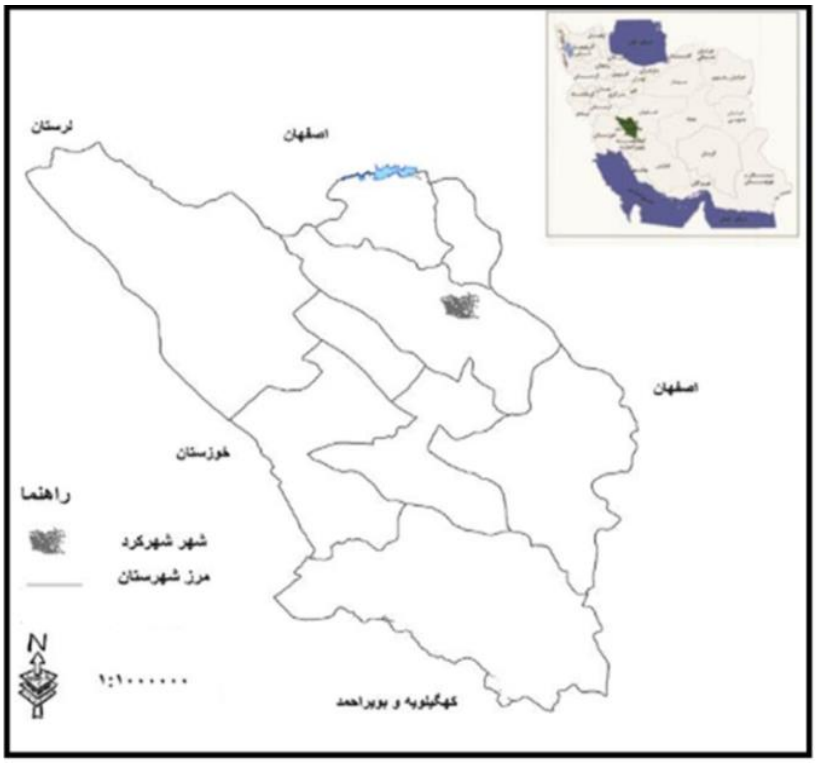

شکل ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

۳. یافته‌های تحقیق

بررسی فرض نرمال

برای بررسی فرض نرمال بودن متغیرهای مطالعه از آزمون کولموگوروف- اسمیرنف یک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج نشان دهنده آن است که فرض نرمال بودن برای تمام متغیرها را نمی‌توان رد کرد (P>۰/۰۵). نتایج این آزمون در جدول (۲) آورده شده است. براساس جدول (۲) کلیه متغیرهای مورد بررسی در وضعیت نرمال قرار دارند.

جدول ۲. نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنف برای بررسی نرمال بودن

متغیر	آماره آزمون	معناداری
فقرزدایی	۰/۷۱۵	۰/۷۸۵
اقتصادی	۰/۸۹۶	۰/۲۵۴
گردشگری	۱/۱۲۵	۰/۲۰۳
منابع انسانی	۱/۳۲۵	۰/۱۰۲
زیرساخت	۱/۱۱۱	۰/۱۱۲
حکمروایی	۰/۸۹۸	۰/۲۶۸
حمل‌ونقل	۱/۱۲۵	۰/۱۲۱
توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی	۰/۶۳۵	۰/۷۵۶
کل	۱/۲۱۴	۰/۱۲۱

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش با معادلات ساختاری

تحلیل عاملی تاییدی

در این قسمت به بررسی تحلیل عاملی هر یک از گویه‌های پرسشنامه بر حسب متغیرها پرداخته شده است که بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌رود. بار عاملی بین ۰/۳ تا ۰/۶ قابل قبول است و اگر بزرگ‌تر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است (بارهای عاملی در شکل ۲).

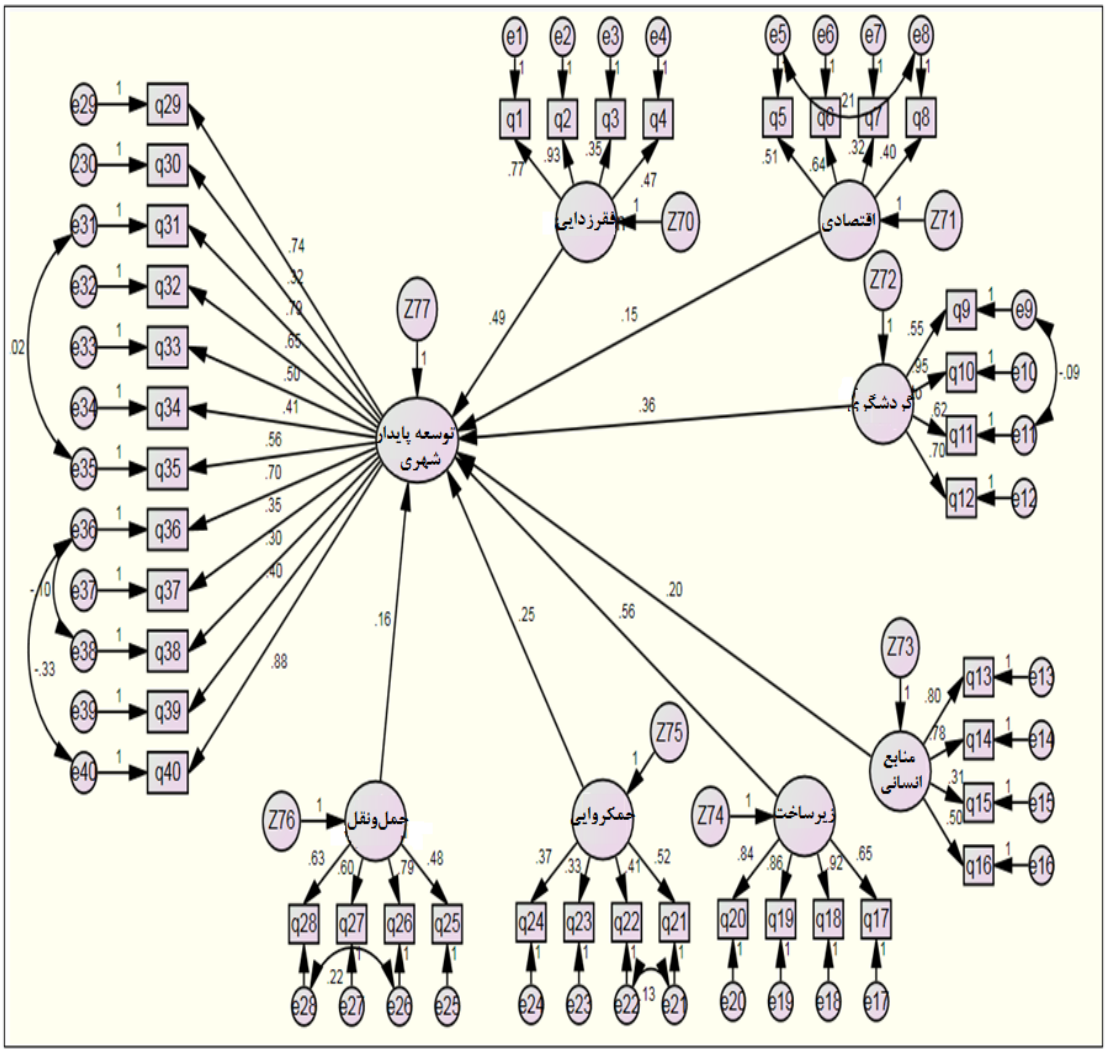

شکل۲. پارامترهای مدل در حالت استاندار، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

بر اساس شکل (۲) کلیه سوالات پژوهش دارای بار عاملی بالای ۰/۳ هستند، بنابراین روایی سازه ای برقرار بوده و نتایج نشان می دهد که استراتژی های توسعه شهری بر پایداری شهری مناطق کوهستان در شهرکرد اثرگذار بوده است. بر این اساس، با توجه به مقدار گزارش شده شاخص‌های برازندگی (جدول ۳)، مشاهده می‌شود که داده‌ها از لحاظ آماری با ساختار عاملی مدل معادلات ساختاری متغیرهای نهفته پژوهش سازگاری و تطابق دارند. بنابراین، مدل معادلات ساختاری پژوهش از برازش مناسب و قابل قبولی برخوردار است.

بر اساس جدول (۴)، ضریب تأثیر فقرزدایی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۴۹، ضریب تأثیر اقتصادی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۱۵، ضریب تأثیر گردشگری بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۳۶، ضریب تأثیر منابع انسانی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۲۰، ضریب تأثیر زیرساخت بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۵۶، ضریب تأثیر حکمروایی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۲۵، ضریب تأثیر حمل‌ونقل بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

۰/۱۶ بوده و با توجه به این که مقدار سطح معناداری کمتر از میزان خطا ۰/۰۵ و مقدار بحرانی بیشتر از محدوده قابل قبول یعنی ۱/۹۶ می‌باشد، می‌توان ادعا نمود که تمامی روابط بین متغیرهای پژوهش تائید می‌شود. در این میان ضریب تأثیر زیرساخت بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۵۶ بیشترین میزان و ضریب تأثیر اقتصادی بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی برابر با ۰/۱۵ کمترین مقدار می‌باشد.

جدول ۳. میزان انطباق مدل پژوهش با شاخص‌های برازندگی

نام کامل شاخص برازش	معیار مطلوب	مقدار گزارش شده
ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	۳ و کم‌تر	۲/۹۶
شاخص بهنجار نسبی	کوچک‌تر از ۰/۰۵	۰/۴۸
شاخص برازش افزایشی	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۶
شاخص برازش نرمال شده	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۲
شاخص نیکویی برازش	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۰
شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۴
شاخص برازش مقایسه‌ای	۰/۹ و بالاتر	۰/۹۹
ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	کوچک‌تر از ۰/۰۸	۰/۰۷

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

جدول۴.مسیر فرضیه، همراه با نسبت‌های بحرانی و سطح معناداری

مسیر فرضیه			مقدار بحرانی	سطح معناداری	ضریب تأثیر
توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی	<---	فقرزدایی	۶۳۲/۱۰	۰/۰۰۰	۴۹/۰
توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی	<---	اقتصادی	۹۰۲/۴	۰/۰۰۷	۱۵/۰
توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی	<---	گردشگری	۳۲۰/۸	۰/۰۰۰	۳۶/۰
توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی	<---	منابع انسانی	۸۹۶/۵	۰/۰۰۰	۲۰/۰
توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی	<---	زیرساخت	۰۴۱/۱۱	۰/۰۰۰	۵۶/۰
توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی	<---	حکمروایی	۰۰۳/۶	۰/۰۰۹	۰/۲۵
توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی	<---	حمل‌ونقل	۹۴۷/۴	۰/۰۰۴	۰/۱۶

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۰

۴. بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس آنچه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت می‌توان بیان داشت که به طور کلی استراتژیهای توسعه شهری بر توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی در شهر شهرکرد اثرگذار بوده است. که البته این استراتژی‌ها به گونه‌ای ناهمگون در سطح شهر و به صورت ناموزون در بین عوامل مختلف تبیین شده است به گونه‌ای که زیرساخت‌ها بیشترین توجه را به خود معطوف کرده و به شاخص اقتصادی توجه چندانی نشده است. همچنین استراتژی‌های حمل و نقل نیز در وضعیت مناسبی قرار ندارند، از منابع انسانی و نیروی انسانی به خوبی استفاده نمی‌شود و بحث حکمروایی و رهبری خوب نیز در این شهر کوهستانی به خوبی تبیین و بهره‌برداری نشده است. در این میان بحث گردشگری نیز در وضعیت به نسبت بهتر در برابر سایر

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

شاخص ها و استراتژی های توسعه شهری قرار دارد. بنابراین در پاسخ به سوال اصلی پژوهش باید گفت که از بین هفت شاخص استراتژی های توسعه شهری مورد بررسی، تنها سه شاخص دارای وضعیت به نسبت خوب هستند و سایر شاخص ها در وضعیت زیر ۰/۳ قرار دارند که هر چند اثرگذاری و معناداری را نشان می‌دهند، ولی به لحاظ وضعیت چندان در جایگاه مناسب قرار ندارند و باید برنامه-ریزی‌های متناسب در این زمینه صورت گیرد.

می‌توان بیان داشت که شهرکرد شهری است فرهنگی با پتانسیل گردشگری بالا، شهری با سنن و موسیقی غنی، چشم‌انداز طبیعی جذاب و زیبا، این شهر مهمترین مرکز فرهنگی در سطح منطقه و محل استقرار نهادهای با مقیاس منطقه‌ای است، این قابلیت تثبیت و تحکیم عملکردهای شهرکرد در رابطه با موقعیت ویژه منطقه‌ای را افزایش خواهد داد و به آن اجازه می‌دهد تا در رقابت با سایر شهرهای همطراز خود در سطح کشور موفق باشد. در آینده، این شهر از وجود توریست های علمی با هدایت دانشگاه شهرکرد در قالب برنامه‌هایی چون برگزاری کنفرانس‌های علمی در مقیاس‌های ملی و بین‌المللی بهره می‌گیرد. در بخش خدمات نیزبه عنوان نقش مرکز خدماتی برتر در سطح منطقه با بهره گیری از خدمات تخصصی در قالب بیمارستان های تخصصی، مجتمع های تفریحی و غیره ایفای نقش خواهد نمود. در بخش‌های کشاورزی و باغداری رویکرد توسعه پایدار در چشم‌انداز شهرکرد به سمت گردشگر سبز رهنمون می‌شود. توریسم سبز شامل ابعاد طبیعت محوری، دوستی با طبیعت و مشارکت محلی می‌باشد. در این شهر برنامه‌ریزی‌های گردشگری در راستای آن است که سود گردشگر به جامعه محلی بازگردد که این امر از طریق مشارکت جامعه مدنی در ارائه خدمات گردشگری دنبال می‌شود. هدف از تهیه سند چشم‌انداز توسعه شهرکرد حرکت به سوی اشتغال پایدار و اقتصاد پویا با بهره‌گیری از پتانسیل های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی شهر می‌باشد.

نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر با نتایج تحقیق رابینسون و پارنل (۲۰۱۶) که در پژوهشی به بررسی نقش استراتژی‌های توسعه شهری در توسعه همه جانبه شهرها پرداخته است، همسو بوده و بیان می‌دارد که این استراتژی‌ها با رهیافت خلاق و مشارکتی، اولویت‌های اساسی و راهبردهای توسعه آینده را مشخص می‌سازند. همچنین با نتایج تحقیق سیاحی و همکاران (۱۳۹۶) همسو بوده که نتایج پژوهش نشان می‌دهد که میانگین شاخص قابل زندگی بودن ۷۹/۲ و میانگین شاخص حکمروایی خوب شهری ۷۷/۲، میانگین شاخص بانکداری ۷۴/۲ و در نهایت میانگین شاخص رقابتی بودن نیز ۸۰/۲ است. در نتیجه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در بخش مرکزی شهر اهواز از جایگاه مناسبی برخوردار نمی‌باشد. از طرفی با نتایج تحقیق فولادی و همکاران (۱۳۹۸) که در پژوهشی به تدوین و طراحی الگوی برنامه‌ریزی شهری استراتژیک بازاریابی صنعت توریسم ایران پرداخته‌اند، نیز همسو بوده که در نتایج به دست آمده متغیرهای اثرات توسعه جهانگردی، نگرش محیطی، پشتیبانی از رقابتی استراتژی بیشترین تاثیر را بر متغیر توسعه و برنامه‌ریزی شهری در جاذبه‌های گردشگری دارد. بر این اساس می‌توان پیشنهادات زیر را ارائه نمود:

ـ توسعه حمل و نقل عمومی و کیفیت بخشی به حمل و نقل شهری در شهرکرد با توجه به ضریب تاثیر پایین آن و بهبود کیفیت خیابان‌ها و کوچه‌ها؛

ـ بهبود کیفیت مصالح ساختمان و رعایت استانداردها و ایمنی برای حوادث آتش سوزی زلزله و غیره در بافت فرسوده و قدیمی محله؛

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

ـ بازسازی و مرمت کوچه‌های قدیمی جهت بازدید گردشگران و توریست‌ها و امکان ایجاد مکان‌های تاریخی گردشگری در بافت فرسوده و اطراف حمام خان و خانه‌ی مرتضوی‌ها؛

ـ ساماندهی فضا در راستای هدفمند کردن محله با استفاده از الگو های با ارزش معماری و ساختار اولیه طرح‌های شهری در نزدیکی مسجد جامع، خانه مرتضوی ها و حمام خان که همگی در یک محدوده هستند؛

ـ امکان تقویت فعالیت‌های گردشگری در محله و امکان کسب درآمد بیشتر از فعالیت‌های موجود در بافت فرسوده محله و اطراف حمام خان و بازار میلاد؛

ـ ایجادمشاغل مورد نیاز در راستاهای تجاری برای ساکنین همچون مدیریت مغازه‌ها ساماندهی پارکینگ‌ها در اطراف پشت بازار میلاد و پارکینگ طبقاتی یزدان؛

ـ امکان ایجاد مجسمه‌های شهری و نقاشی دیواری در مسیرها جهت معرفی و اشنایی با عناصر شاخص محله در خیابان ملت مابین فلکه آبی و میدان انقلاب؛

ـ توسعه متناسب شهرک های صنعتی و زمینه سازی اشتغال متناسب در شهر با توجه به نیروی کار بسیار زیاد در سطح شهر و خیل جمعیت‌گریزی زیاد جوانان به استان‌های دیگر جهت یافتن شغل.

فهرست منابع

جاوید، لقمان؛ جوان، فرهاد. ۱۳۹۷. "بررسی وضعیت استراتژیک توسعه شهری درشهرمریوان برپایه مدل SWOT"، اولین همایش بررسی چالش‌ها و ارایه راهکارهای نوین مدیریت شهری، تهران، سازمان بسیج شهرداری تهران.

حسین‌زاده‌دلیر، کریم، صدرموسوی، میرستار، حیدری چیانه، رحیم، رضاطبع ازگمی، سیده خدیجه. ۱۳۹۰. "درآمدی بر رویکرد جدید استراتژی توسعه شهری در فرایند برنامه‌ریزی شهری با تاکید بر چالش‌های فراروی طرح‌های جامع در ایران"، ***فضای جغرافیایی***، زمستان، ۱۱(۳۶)، صص ۱۱۵-۱۷۳.

حسینی، زهرا؛ رحیمی مجید. ۱۳۹۷. "بررسی نقش راهبرد توسعه شهری CDS در توسعه پایدار شهری مناطق کوهستانی با استفاده از الگوی تحلیل SWOT مطالعه موردی : شهر شیراز"، ***کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی کشورهای جهان اسلام***، تبریز، دانشگاه تبریز - دانشگاه شهید مدنی آذربایجان - دانشگاه علمی کاربردی شهرداری تبریز.

حیدری‌چیانه، رحیم، رضاطبع ازگمی، سیده خدیجه. ۱۳۸۹. "نقش استراتژی توسعه شهری در سیاست‌های تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد شهری، مطالعه موردی: شهر رشت"، ***پژوهش‌های جغرافیای انسانی***، شماره ۳، صص ۸۲-۵۹.

خزاعی، نسا؛ صیدبیگی، صادق؛ رسولی، سیدحسن. ۱۳۹۶. "نقش استراتژی توسعه شهری CDS در توسعه مدیریت شهری شهر ساری"، ***کنگره ملی مدیریت و برنامه‌ریزی شهری نوین***، تهران، دبیرخانه دایمی کنفرانس.

دریابیگی، سحر، ویسی، هادی. ۱۳۹۵. "نقش استراتژی توسعه شهری در توسعه پایدار شهرهای کوچک"، ***اولین کنفرانس ملی چشم‌انداز آینده معماری و شهرسازی با رویکرد توسعه پایدار***، مازندران، مرکز تحقیقات نقش غدیر معماری و شهرسازی، دانشکده هنر و معماری دانشگاه مازندران.

رش‌شیلان‌آباد، نجم‌الدین؛ مطلبی قره‌قشلاقی، نبی. ۱۳۹۸. "ارزیابی چارچوب هنجاری برنامه‌ریزی استراتژیک در تحقق حکمروایی خوب شهری در منطقه ۲۲ تهران"، ***اولین کنفرانس بین‌المللی مهندسی عمران، معماری و بازآفرینی شهری***، تهران ـ دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی ـ مرکز همایش های بین‌المللی امام خمینی (ره)، دبیرخانه دائمی کنفرانس.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]

[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

رضاطبع ازگمی سیده‌خدیجه. ۱۳۹۰. "تحلیلی بر نقش و اهمیت رویکرد استراتژی توسعه شهری (CDS)، در فرایند برنامه‌ریزی شهری با تاکید بر طرح‌های جامع، مطالعه موردی: کلان شهر رشت"، رساله دکتری، دانشگاه تبریز.

رضایی محمدرضا، کریمی ببراز. ۱۳۹۵. "اولویت‌بندی و تعیین استراتژی‌های توسعه شهر (CDSs) شیراز با استفاده از AHP"، ***پژوهش و برنامه‌ریزی شهری***، ۷ (۲۴) ، صص ۴۳-۶۰.

سعیدنیا، احمد. ۱۳۸۲. "***کتاب سبز شهرداری‌ها، جلد اول شهرسازی***"، تهران انتشارات سازمان شهرداری‌ها.

سیاحی، زهرا، رهنما محمدرحیم، اجزاء شکوهی، محمد. ۱۳۹۸. "رویکرد استراتژی توسعه شهری (CDS) در احیای بافت فرسوده نمونه موردی: بخش مرکزی شهر اهواز"، ***برنامه‌ریزی منطقه‌ای***، دوره ۷، ۴ (۲۸)، صص ۲۹۷-۳۱۰.

غلامی، طاهره، رهنما، محمدرحیم. ۱۳۹۸. "تحلیل استراتژی توسعه شهری (CDS) برازجان"، چهاردهمین کنگره انجمن جغرافیایی ایران، تهران، انجمن جغرافیایی ایران.

غلامی، طاهره؛ رهنما، محمدرحیم؛ خوارزمی امیدعلی. ۱۳۹۸. "بررسی راهبرد توسعه شهری برازجان براساس مدل SWOT-QSPM"، چهاردهمین کنگره انجمن جغرافیایی ایران، تهران، انجمن جغرافیایی ایران.

فولادی، منصوره؛ ذبیحی، حسین؛ اکبری‌نژاد امیر؛ پرتانیان، ندا. ۱۳۹۸. "تدوین و طراحی الگوی برنامه‌ریزی شهری استراتژیک بازاریابی صنعت توریسم ایران"، دومین کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و مدیریت توسعه شهری در ایران، تهران، دانشگاه صنعتی مراغه.

قاسمی‌راد حمدالله؛ لطفی، کوروش. ۱۳۹۸. "بررسی برنامه‌ریزی راهبردی شهر اهواز با تاکید بر رویکرد توسعه‌ی پایدار"، ***جغرافیا و روابط انسانی***، ۱ (۴)، صص ۲۴-۴۱.

کریمیان‌بستانی، مریم؛ راشکی قلعه نو مصطفی. ۱۳۹۸. "واکاویی دستیابی به توسعه پایدار با تاکید بر استراتژی توسعه شهری (CDS) (مورد مطالعه: شهر چابهار)"، ***پنجمین همایش ملی جغرافیا و محیط‌زیست***، شیروان، موسسه پژوهشی رهجویان پایا شهر اترک و مجله علمی تخصصی پایاشهر.

کوشکی، پریسا، پورخباز، حمیدرضا، یوسفی خانقاه شهرام، جوانمردی، سعیده. ۱۳۹۹. "مدل‌سازی توان اکولوژیک کاربری توسعه شهری (مطالعه موردی: حاشیه شهر بروجرد)". ***برنامه‌ریزی و آمایش فضا***، ۲۴ (۲)، صص ۱۱۱-۱۴۰.

کولیوند، حجت‌الله، طلاچیان، مرتضی، ماجدی، حمید. ۱۳۹۹. "تحلیل زمینه‌ای بر آسیب‌شناسی طرح‌های توسعهٔ شهری در ایران". ***برنامه‌ریزی و آمایش فضا***، ۲۴ (۴)، صص ۱۵۳-۱۷۵.

محمدی سنگ‌لی، خشایار، قرشی، سیده صدیقه. ۱۳۹۵. "توسعه پایدار شهری، رویکرد جهانی با راهکارهای محلی مطالعه موردی: بررسی معیارهای پایداری در معماری سنتی شهر یزد"، ***جلد ۴ مطالعات هنر و معماری***، دوره ۲، شماره ۴ و ۵ (پیاپی ۱۱ و ۱۲)، صص ۸۷ - ۹۹.

مخفی، گلنار، شایسته، کامران. ۱۳۹۸. "برآورد ظرفیت برد شهری همدان با استفاده از مدل عدد فشار". ***برنامه‌ریزی و آمایش فضا***، ۲۳ (۴)، صص ۶۳-۸۵.

مطهری، سعید، ارجمندی، رضا، نوری، جعفر، ریاضی، برهان. ۱۳۹۷. "تدوین راهبردهای توسعه گردشگری در مناطق کوهستانی با استفاده از مدل SWOT و ماتریس QSPM (منطقه مورد مطالعه: مناطق کوهستانی مشرف به منطقه یک شهرداری تهران)". ***علوم و تکنولوژی محیط زیست***، شماره ۲۰ (۲)، صص ۱۵۱-۱۶۸.

نبی‌ئی فیجان، الهه. ۱۳۹۲. "بررسی رابطه مورفولوژی و توسعه پایدار شهری در اقلیم سرد و کوهستانی (نمونه: بافت قدیم شهر کرمانشاه)"، ***دومین همایش ملی اقلیم، ساختمان و بهینه‌سازی مصرف انرژی***، اصفهان.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]

[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

نیکپور، عامر، صفایی رینه، مصطفی. ۱۳۹۴. "تدوین استراتژی‌های توسعهٔ پایدار فضایی در شهرهای کوهستانی (مطالعهٔ موردی: شهر رینه، بخش لاریجان شهرستان آمل)". جغرافیا و پایداری محیط، شماره ۵ (۲)، صص ۴۹-۶۷.

وطن‌پرست، مهدی؛ شیرافکن، حسین. ۱۳۹۷. "بررسی نقش استراتژی توسعه شهری (CDS) در راستای ارتقا مشارکت شهروندان در شهر(با نگاهی به طرح(NBN)"، ***ششمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه‌ریزی، معماری و شهرسازی***، تهران، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار ـ موسسه آموزش عالی مهر اروند.

Andringa, K. , Laughlin, M. , 2007, some words on the analysis hierarchy process and the provided arc gis extention, ext-ahp, retrieved.

De Graaf, R. S.; Dewulf, G. P. M. R. M. R. 2020. Applying the lessons of strategic urban planning learned in the developing world to the Netherlands: A case study of three industrial area development projects. ***Habitat International***, 34 (4), pp. 471–477.

Khalil, H. A. E. E.; Allah, H; Khalil, E. E. 2021. Enhancing quality of life through strategic urban planning. ***Sustainable Cities and Society***, 5, pp. 77–86.

Mukhija, v., 2010, viewpoint challenges for international development planning: preliminary less ons from the case of the cities alliance, ***cities***, vol. 23, no. 1.

Phonm penh municipality, 2005, ***City development strategy***, 2005-2015.

Preuss, S., 2003, is regional planning strategic? A Genglo-German comparison. Paper presented at the planning research conference, oxford. 8-10april.

Robinson, L., Parnell, J., 2016, The Business of Cities. 2013, Knowledge Economy, ***Human Capital and Technology Indexes***,136.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]

[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]

Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas, Vol.2, No.3, Autum 2021,Serial No.7

Doi:10.52547/gsma.2.2.83 **EISSN: 2717-2325**

http://gsma.lu.ac.ir

Pp. 107-121

Investigating the Role of Sustainable Urban Development Strategies in Mountainous Areas (Case of: Shahrekod City)

Pezhman Mohammadi Deh Cheshmeh[*1], Assistant Professor, Department of Geography, Faculty of Social Sciences, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

Received: 31 July 2021 ***Accepted: 22 September 2021***

Abstract

The importance of the perspective of urban development of mountainous areas in Shahrekord in determining the economic, social and physical destiny of the city is such that it can be considered the heart of the strategic planning process of urban development of mountainous areas. The purpose of this study is to investigate the role of urban development strategies in sustainable urban development of mountainous areas in Shahrekord. The present study is an applied research in terms of purpose (type of use). The method used in this research is a descriptive-analytical method. The statistical population of the study in this study includes the residents of Shahrekord and the statistical range of the whole region includes the city of Shahrekord. The number of statistical populations is estimated at 160,000. The sample size was 383 people based on Cochran's formula and randomly determined. The data collection tool includes a researcher-made questionnaire which is in two main parts (urban development strategies and sustainable urban development in mountainous areas). The collected data were analyzed based on the analysis of structural equations in Emus software. The results show that the coefficient of impact of poverty alleviation on sustainable urban development of mountainous areas is equal to 0.49, the coefficient of economic impact on sustainable urban development of mountainous areas is equal to 0.15, and the coefficient of impact of tourism on sustainable urban development of mountainous areas is equal to 0.36. The coefficient of impact of human resources on sustainable urban development of mountainous areas is equal to 0.20, the coefficient of impact of infrastructure on sustainable urban development of mountainous areas is equal to 0.56, the coefficient of impact of governance on sustainable urban development of mountainous areas is equal to 0.25, the coefficient of impact of transportation Sustainable urban development of mountainous areas has been equal to 0.16.

Keywords: Development strategies, Sustainable urban development, Shahrekord city.

*[1] Corresponding Author: email: mohamadi.pezhman@yahoo.com

To cite this article:
Mohammadi Deh Cheshmeh, P (2021), Investigating the Role of Sustainable Urban Development Strategies in Mountainous Areas (Case of: Shahrekod City), Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas, 2(7), 107-121. Doi:10.52547/gsma.2.3.107

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]
[DOR: 20.1001.1.27172325.1400.2.7.6.4]
[DOI: Doi:10.52547/gsma.2.3.107]